

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
**ИНСТИТУТ ПО БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ЕКОСИСТЕМНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ**

1113, София, ул. Ю. Гагарин № 2 ☎ (02) 8736137 факс: (02) 8705498,
iber@iber.bas.bg; www.iber.bas.bg

Утвърдил:

(доц. д-р Анна Ганева, директор на
ИБЕИ-БАН)

ЕТИЧЕН КОДЕКС ЗА АКАДЕМИЧНОТО ЕДИНСТВО
на служителите на Института по биоразнообразие и екосистемни
изследвания, БАН

ПРЕАМБЮЛ

Институтът по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН (ИБЕИ) е създаден на 1 юли 2010 г. след сливане на Института по зоология, Института по ботаника и Централната лаборатория по обща екология с решение на ОС на БАН от 23.03.2010 г. В ИБЕИ се осъществяват научни изследвания в областта на теоретичните и приложните аспекти на екологията, биоразнообразието, опазването на околната среда и устойчивото ползване на биологичните ресурси.

Институтът притежава акредитация (за период от 6 години) за обучение на докторанти по ботаника, микология, зоология, екология и опазване на екосистемите, хидробиология, паразитология и хелминтология, и генетика.

ИБЕИ е научна организация с утвърдено международно признание и авторитет, която внася своя принос в изграждането на общество, базирано на знанието, като осигурява научна информация, оказва методична помощ на държавните институции и структурите на гражданското общество, и представя страната в Европейското изследователско пространство в областите на неговата компетентност.

Настоящият кодекс представя принципите за професионална етика, възприети от служителите в ИБЕИ. Придържането към тези принципи

осигурява благоприятен климат за работа, което е предпоставка за поддържането на висок професионализъм и добър имидж на организацията в обществото.

Етичните правила за поведение ангажират моралния дълг на служителите и всеки от тях, осъществявайки служебните си задължения, допринася за формиране облика на Института. Очаква се служителите на ИБЕИ да възприемат етичните норми на поведение, очертани в Етичния кодекс на служителите на БАН и този кодекс и да се стремят да изпълняват своите задължения в съответствие с принципите на професионалната етика.

Несъобразяването с приетите етични норми на поведение води до уронване престижа на ИБЕИ и загуба на доверието в него.

Задължение на всеки служител в ИБЕИ е да се запознае с настоящите правила, при необходимост да търси от прекия си ръководител разяснения и да ги спазва в своята служебна дейност.

Глава първа

Раздел I. ОБХВАТ

Чл. 1. Етичните правила в този кодекс са приложими спрямо всички служители на ИБЕИ и се отнасят до:

- взаимоотношенията между служителите на ИБЕИ и държавните органи,
- взаимоотношенията между служителите на ИБЕИ и гражданите и юридически лица,
- взаимоотношенията между отделните служители в системата на БАН,
- правата и задълженията на служителите на ИБЕИ.

Чл. 2. Служителите на ИБЕИ изпълняват своите задължения при спазване на Закона за БАН и Устава на БАН, утвърдените вътрешни правила и процедури, както и на всички законови и подзаконови нормативни актове, които регламентират дейността на Академията, нейните звена и нейните служители.

Раздел II. ЦЕЛ

Чл. 3. Този кодекс определя принципите, ценностите и правилата за поведение, които следва да спазват служителите на ИБЕИ-БАН и да се разглеждат като модел при осъществяването на дейностите, свързани с осигуряване на качеството на научно-изследователската дейност и

подготовката на кадри, като по този начин съдейства за разпространението на култура на качеството и за изграждане на обществено доверие в получените резултати и подготвените кадри в БАН и в Република България.

Раздел III. ПРИНЦИПИ

Чл. 4. Дейността на служителите на ИБЕИ се осъществява при спазване на следните принципи:

1. Законност - служителят на ИБЕИ изпълнява служебните си задължения при строго спазване на Конституцията и законите на Република България, и съобразно установените вътрешни правила;
2. Безпристрастност - служителят на ИБЕИ извършва дейността си обективно и добросъвестно, като се стреми вярно, точно и безпристрастно да събира, анализира и оценява всички факти и обстоятелства свързани с работата му, без да допуска влияние на собствени или чужди интереси;
3. Компетентност - служителят на ИБЕИ извършва дейността си, като използва и прилага знанията и опита, които притежава и непрекъснато повишава нивото на професионалната си квалификация и компетентност в интерес на института и Академията;
4. Отговорност - служителят на ИБЕИ следва поведение, което не накърнява престижа на института и академията, не само при изпълнение на служебните си задължения, но и в своя обществен и личен живот;
5. Честност - служителят на ИБЕИ в зависимост от функциите, които изпълнява, осъществява действия, предлага и взема решения, недопускащи своеволие и водещи до укрепване на доверието в академичната общност;
6. Зачитане на личността - при изпълнение на трудовите си задължения служителят на ИБЕИ се отнася с уважение към всеки, като зачитат правата и достойнството на личността и не допускат прояви на дискриминация;
7. Публичност и откритост - служителят на ИБЕИ осъществява своята дейност по начин даващ възможност да се видят ясно неговите действия и резултатите от извършената работа;
8. Лоялност - служителят на ИБЕИ съдейства за провеждането на държавната научна образователна и политика и в частност - политиката на БАН, основаваща се на принципите на правовата държава.

Глава втора

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ЕТИЧНО ПОВЕДЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛЯ НА ИБЕИ

Раздел I. Професионално поведение

Чл. 7. Служителят на ИБЕИ е длъжен:

- а) да спазва своите професионални права и задължения, произтичащи от нормативните актове, вътрешни правила и този кодекс,
- б) да извършва дейността си компетентно, обективно и добросъвестно, като се стреми непрекъснато да подобрява работата си в защита на интересите на ИБЕИ,
- в) да не използва с користна цел служебна информация, с която разполага, и да не я разгласява пред други лица, освен по предвидения по закона ред,
- г) да не предприема действия, които надхвърлят неговата компетентност,
- д) да поддържа и повишава своите професионални умения и знания,
- е) при провеждане на научните си изследвания и публикуване на трудове да спазва научната етика, като се стреми към оригинални приноси и не допуска прояви на плагиатство,
- ж) да подпомага обучението на колегите си, да споделя своя опит с тях и да съдейства за тяхното усъвършенстване.

Чл. 8. Служителите на ИБЕИ трябва да избягват конфликт на интереси – ситуации, при които с действията си използват професионалните си правомощия и статут в личен интерес или в интерес на свързани лица (по смисъла на § 1, т. 15 от Допълнителните разпоредби на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество).

Чл. 9. При възлагането на служебна задача, чието изпълнение може да доведе до конфликт между служебните задължения и частните интереси, служителят следва да уведоми своя ръководител.

Чл. 10. Ако служител на ИБЕИ узнае факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси в звеното, в което работи, може да подаде писмен сигнал до Директора.

Чл. 11. Информация, станала известна на служители на ИБЕИ при правомощията или задълженията му по служба, не може да се използва от тях в частен интерес или в интерес на свързани лица, през цялото време, докато заемат длъжност в ИБЕИ, както и след прекратяване на трудовите отношения, освен ако в специален закон е предвидено друго.

Чл. 12. Служителите на ИБЕИ зачитат правото на интелектуалната свобода и интелектуалната собственост и полагат усилия за непрекъснато професионално развитие:

Чл. 13. Служители на ИБЕИ, включени в подготовката на процедура за акредитация на докторска програма трябва да познават актуалното състояние на висшето образование в национален и международен контекст и да споделят своите знания и опит с останалите колеги от комисията, трябва да участва в запознаването на академичната общност и на другите заинтересовани страни със стандартите за качество във висшето образование и да подкрепя всички дейности, свързани с формирането и

разпространението на етика при оценяването и акредитацията и култура на качеството в сферата на висшето образование.

Чл. 14. Служителите на ИБЕИ проявяват взаимно доверие и уважение във взаимоотношенията с колегите в отношенията помежду си проявяват уважение и коректност, като не допускат поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

Чл. 15. Служителите в ИБЕИ са длъжни да спазват служебната йерархия и да изпълняват актовете и заповедите на горестоящите органи и служители от администрацията.

Чл. 16. Служителите в ИБЕИ не изразяват публично лични мнения по начин, който може да бъде тълкуван като официална позиция на институцията.

Чл. 17. Служителите в ИБЕИ опазват повереното им служебно имущество и не допускат използването му за лични цели; своевременно информират Ръководството на ИБЕИ за загубата или повреждането на повереното им имущество

Чл. 18. Служителите в ИБЕИ не допускат дискриминация, основана на пол, раса, език, религия, образование, убеждения и политическа принадлежност, национален и социален произход, етническа принадлежност, здравословно състояние, възраст, сексуална ориентация, лично и обществено положение, имуществено състояние или на всякакви други принципи, установени в закон или международен договор, по който Р България е страна.

Чл. 19. Служителите в ИБЕИ отговарят на поставените въпроси съобразно функциите, които изпълняват, като при необходимост ги пренасочват към друг служител със съответната компетентност.

Раздел II. Взаимоотношения между служителите на ИБЕИ и служителите на ръководни длъжности в ИБЕИ

Чл. 20. Директорът на ИБЕИ е отговорен за заповедите, които издава, за тяхното изпълнение и последствията от тях.

Чл. 21. Директорът на ИБЕИ е пример за професионална, бепристрастна и ефективна дейност и насърчава коректното изпълнение на професионалните задължения на своите служители посредством съвет, даване на насоки или предприемане на други подходящи корективни мерки.

Чл. 22. Директорът на ИБЕИ е длъжен да осигури на служителя необходимите условия за изпълнение на служебните му задължения, както и за повишаване на квалификацията.

Чл. 23. Служителите в ИБЕИ изпълняват добросъвестно всички законосъобразни актове и заповеди на своите ръководители.

Чл. 24. Служителят в ИБЕИ не трябва да изпълнява заповед, нареждаща му да извърши явно незаконни действия. Ако забележи такова несъответствие,

служителят трябва да докладва писмено мнението си пред органа, който я е издал и/или пред по-висше стоящ орган.

Чл. 25. (1) При изпълнение на служебните си задължения и в обществения си живот служителите в ИБЕИ следват поведение, което не уронва престижа на държавната служба и не допуска на работното си място поведение, несъвместимо с добрите нрави.

(2) Служителите на ИБЕИ се стремят да избягват в поведението си конфликтни ситуации, а при възникването им целят да ги преустановят, като запазят спокойствие и контролират поведението си.

Раздел III. Взаимоотношения между служителите на ИБЕИ

Чл. 26. Служителите на ИБЕИ оказват професионална помощ на колегите си при изпълнение на служебните им задачи в рамките на своята компетентност.

Чл. 27. В отношенията си с колегите служителите на ИБЕИ проявяват уважение, коректност, като не допускат поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

Чл. 28. Когато възникват противоречия между колеги, които не могат да разрешат сами, те търсят съдействието на прекия си ръководител.

Раздел IV. Права на служителите на ИБЕИ

Чл. 29. Служителите на ИБЕИ имат право на работна среда, позволяваща пълна изява на способностите му, свободна от всякаква форма на тормоз, нетолерантност и сискриминация.

Чл. 30. В дисциплинарно производство, образувано с/у него, служителят на ИБЕИ има право на пълно, обективно и всестранно разследване.

Чл. 31. Служителят на ИБЕИ не може да бъде санкциониран поради факта, че е докладвал за случай на нарушение на професионалната етика, освен ако подобен акт не се окаже злонамерен и неоснователен.

Чл. 32. Служителят на ИБЕИ има право на точно и обективно оценяване.

Раздел V. Практика за спазването на кодекса

Чл. 33. С оглед спазването на принципите, ценностите и правилата за поведение, залегнали в Етичния кодекс, в ИБЕИ се създава Комисия по етика и академично единство („Комисията“) със следните задачи:

1. да следи за спазването на Етичния кодекс;
2. да приема сигнали и проверява случаи на нарушения на етиката и да се произнася с решения по тях;

3. да изготвя и представя на Ръководството на ИБЕИ годишен доклад за състоянието на етичното поведение и култура в ИБЕИ, с препоръки за усъвършенстването им.

Чл. 34. (1) Комисията се състои от трима членове, един от които е неин председател.

(2) Председателят на Комисията е член на Научния съвет и се избира с явно гласуване от Научния съвет на ИБЕИ.

(3) Членовете на Комисията се избират от Научния съвет на ИБЕИ с явно гласуване по предложение на председателя на Комисията.

(4) Председателят и членовете на Комисията са с тригодишен мандат и могат да бъдат избирани за повече от един мандат .

(5) В случай на несъвместимост на член от Комисията с предстоящ за разглеждане случай на нарушение на Етичния кодекс, председателят на Комисията определя друг член и го предлага за утвърждаване на Научния съвет на ИБЕИ с цел избягване на конфликт на интереси. Така определеният друг член има равни права и задължения с останалите членове на Комисията до приключването на съответния случай.

(6) Към Комисията се определя административно лице за секретар, който води административната преписка, съхранява документацията, води протоколите от заседанията и подпомага работата ѝ. Ако няма възможност за определяне на административно лице, тези дейности се извършват от определен от Комисията неин член.

(7) При необходимост Комисията работи във взаимодействие с останалите органи на ИБЕИ.

Чл. 35 (1) Процедура за проверка на нарушения на Етичния кодекс от страна на Комисията може да бъде иницирана чрез писмен сигнал до Директора на ИБЕИ, който го насочва към Комисията.

(2) Комисията може и да се самосезира за нарушения на Етичния кодекс.

(3) В 7-дневен срок от получаването на сигнала Председателят на Комисията насрочва заседание за неговото разглеждане, което приключва с решение с явно гласуване за:

1. осъществяване на проверка по случая;
2. отказ за извършване на проверка поради липса на данни за извършено нарушение, по което Комисията е компетентна да се произнесе;
3. пренасочване на сигнала към компетентния да го разгледа орган, ако има такъв.

Чл. 36. В случаите, когато Комисията вземе решение за проверка на случая, нейният председател уведомява писмено в 7-дневен срок лицето, срещу което е образувана проверката, за същността на твърдяното нарушение на етиката и определя срок, в който могат да бъдат представени писмени

обяснения. По преценка на Комисията лицето, срещу което е образувана проверката може да бъде изслушано и устно.

Чл. 37. (1) Проверките на Комисията по етика приключват с решение за предложение до Директора за предприемане на мерки срещу лицето, извършило нарушението, или за прекратяване на процедурата поради липса на доказателства за извършено нарушение на Етичния кодекс.

(2) Решенията на Комисията се приемат с обикновено мнозинство и се представят в писмена форма на Директора на ИБЕИ за утвърждаване незабавно след приемането им, а засегнатите лица се уведомяват.

Чл. 38. (1) Комисията може да предложи на Директора на ИБЕИ да наложи някоя от следните мерки:

1. устно предупреждение;
2. писмено предупреждение;
3. предложение за освобождаване;
4. други подходящи мерки, съобразно разпоредбите на действащото българско законодателство.

(2) Директора на ИБЕИ утвърждава решението на Комисията, или ѝ го връща с указания по случая. Когато утвърди решението, Директора на ИБЕИ може да наложи мерки със срок, и след изтичане на срока и след съобразяване със събраните в хода на производството данни и възражения.

Чл. 39. Засегнатите лица се уведомяват писмено за решенията на Комисията по етика след тяхното утвърждаване от Директора на ИБЕИ.

Чл. 40. В случай, че лицето, срещу което е образувана проверката, не е съгласно с решението, то има право на писмено възражение до Директора на ИБЕИ, който следва да го съобрази.

Чл. 41. Копие от документите по подадени сигнали, заедно с решението на Директора на ИБЕИ, се прилага към досието на съответния служител в ИБЕИ.

Чл. 42. При неспазване нормите на поведение в този кодекс, служителите на ИБЕИ носят отговорност съгласно Закона за БАН и Кодекса на труда.

Чл. 43. При първоначално встъпване в длъжност или при сключване на граждански договор непосредственият ръководител е длъжен да запознае служителите на ИБЕИ с разпоредбите на този кодекс.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Нормите на настоящия Кодекс за задължителна част от трудово-правните задължения на служителите на ИБЕИ.

§ 2. Този Кодекс не отменя задълженията и отговорностите на служителите на ИБЕИ, определени в длъжностните им характеристики.

§ 1. При първоначално встъпване в длъжност, прекият ръководител е длъжен да запознае служителя с разпоредбите на този кодекс в 7 дневен срок от постъпването.

§ 2. Етичният кодекс на ИБЕИ е изготвен, изменен и допълнен въз основа на Закона за БАН, Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество и Кодекса на труда

§ 3. Настоящият Етичен кодекс е приет с решение на Научния съвет от 18.09.2020 г. /Протокол № 23/.